Stanisław Koziej

Strategia i system bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego

Wykład I
Wprowadzenie teoretyczne oraz diagnoza Polski jako podmiotu bezpieczeństwa

Wybrana literatura (1)

1) ***Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2025: Projekt Rady Ministrów skierowany do Prezydenta RP***
2) ***STRATEGIA POLSKIEJ POLITYKI ZAGRANICZNEJ NA LATA 2026–2030, MSZ, Departament Strategii, Warszawa 2026; https://www.gov.pl/attachment/27bc8672-919e-4c42-8365-64cb4162427f***
3) ***NATO 2022 STRATEGIC CONCEPT, Adopted by Heads of State and Government at the NATO Summit in Madrid 29 June 2022, https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf***
4) ***JOJNT WHITE PAPER for European Defence Readiness 2030, EUROPEAN COMMISSION, Brussels, 19.3.2025; https://defence-industry-space.ec.europa.eu/document/download/30b50d2c-49aa-4250-9ea6-27a0347cf009_en?filename=White%20Paper.pdf***

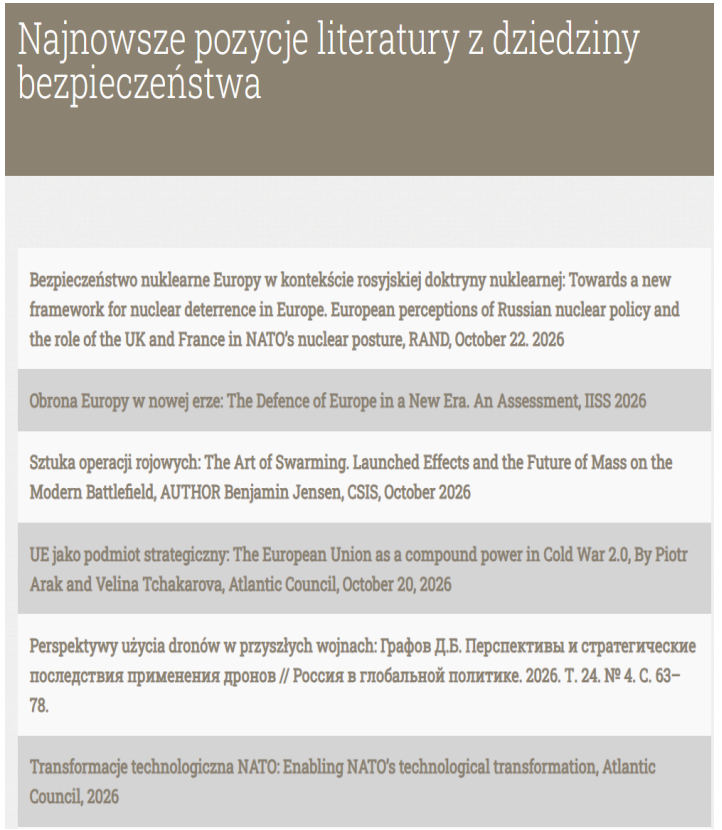
Wybrana literatura (2)

5) *Twórcy nowoczesnej strategii. Od starożytności do ery cyfrowej, pod red. H. Brandsa, Prześwity, Warszawa 2025*
6) *SIPRI YEARBOOK 2026. Armaments, Disarmament and International Security. Summary; https://www.sipri.org/sites/default/files/2026-06/yb26_summary_en_0.pdf*
7) *Raport Warsaw Security Forum: Securing Europe from the Eastern Flank to the High North. Strategy for the Nordic-Baltic-Polish Group, WARSAW SECURITY FORUM REPORT 2026; https://warsawsecurityforum.org/wp-content/uploads/2026/09/WSF2026_Annual-Report_WEB-09-09.pdf*
8) *Academic Year 2026–27. Annual Estimate of the Strategic Security Environment, US Army War College, June 2026; https://press.armywarcollege.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1981&context=monographs*
9) *Pokój i bezpieczeństwo w obliczu narastających zagrożeń*, **PAN, Warszawa 2025; w tym: https://publikacje.pan.pl/Content/136134/049-061_Pokoj_Cz.1_Koziej.pdf**
10) ***Bezpieczeństwo Polski w świetle wojny na wschodzie*, red. nauk. R. Kuźniar, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 2022**

Wybrana literatura (3)

11) S. Koziej, Teoria sztuki wojennej. Zarys sztuki bezpieczeństwa, Wyd. Bellona, Warszawa 2026

12) S. Koziej, *Najnowsze pozycje literatury z dziedziny bezpieczeństwa;*
www.koziej.pl/najnowsze

OGÓLNA TEZA WSTĘPNA:
czas na... SZTUKĘ BEZPIECZEŃSTWA!

BEZPIECZEŃSTWO

międzynarodowe i narodowe (w tym obronność)

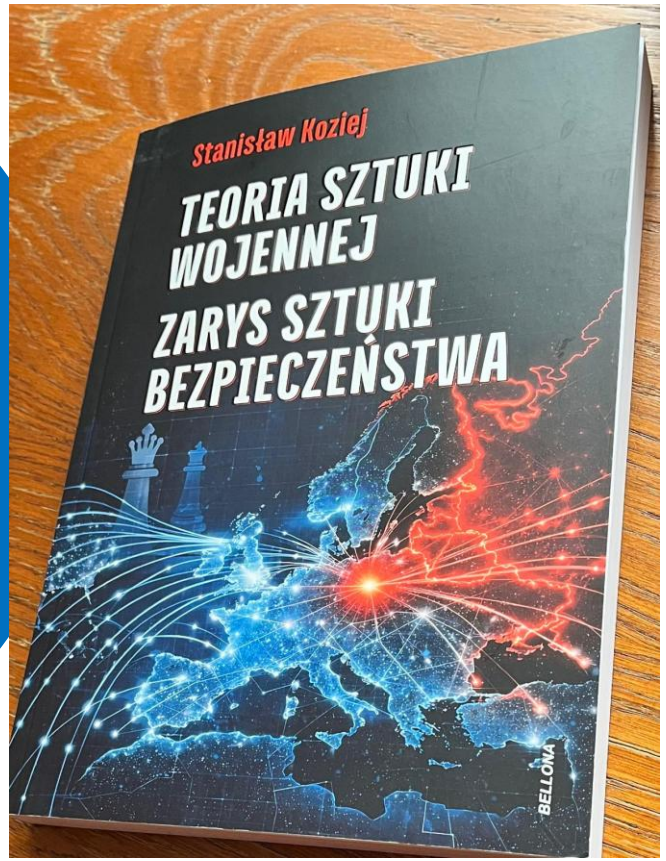
Sztuka bezpieczeństwa:

polityka i strategia bezpieczeństwa (w tym obronności),
zintegrowane (wielodomenowe, transsektorowe, ponadresortowe) **operacje** bezpieczeństwa,
taktyka służb bezpieczeństwa

WOJSKOWOŚĆ

Sztuka wojenna:

strategia wojskowa,
sztuka operacyjna,
taktyka

Strategia oraz jej miejsce i rola w kierowaniu/zarządzaniu bezpieczeństwem

?

Kierowanie – polityczne i administracyjne?

Zarządzanie – administracyjne?

Pojęcia bezpieczeństwa

- **Bezpieczeństwo w sensie statycznym - jako stan niezagrożonego i niezakłóconego funkcjonowania podmiotu, stan spokoju, pewności i pełnej swobody działania (raj?☺)**
- **Bezpieczeństwo w sensie dynamicznym – jako nieustanny proces osiągania i utrzymywania warunków akceptowalnie niezagrożonego i niezakłócanego funkcjonowania podmiotu i swobody jego działania poprzez przeciwdziałanie zagrożeniom, podejmowanie wyzwań, redukowanie ryzyk i wykorzystywanie szans droga do raju ☺**

Istota bezpieczeństwa

Bezpieczeństwo to teoria i praktyka zapewniania egzystencji (przetrwania) danego podmiotu w niepewnym środowisku (zagrożenia, wyzwania, ryzyka, szanse) przy jednoczesnym zachowaniu przezeń swobody realizacji własnych interesów.

Nie tylko być, ale być sobą!

TYPOLOGIA BEZPIECZEŃSTWA POLITYCZNEGO

Istota strategii bezpieczeństwa

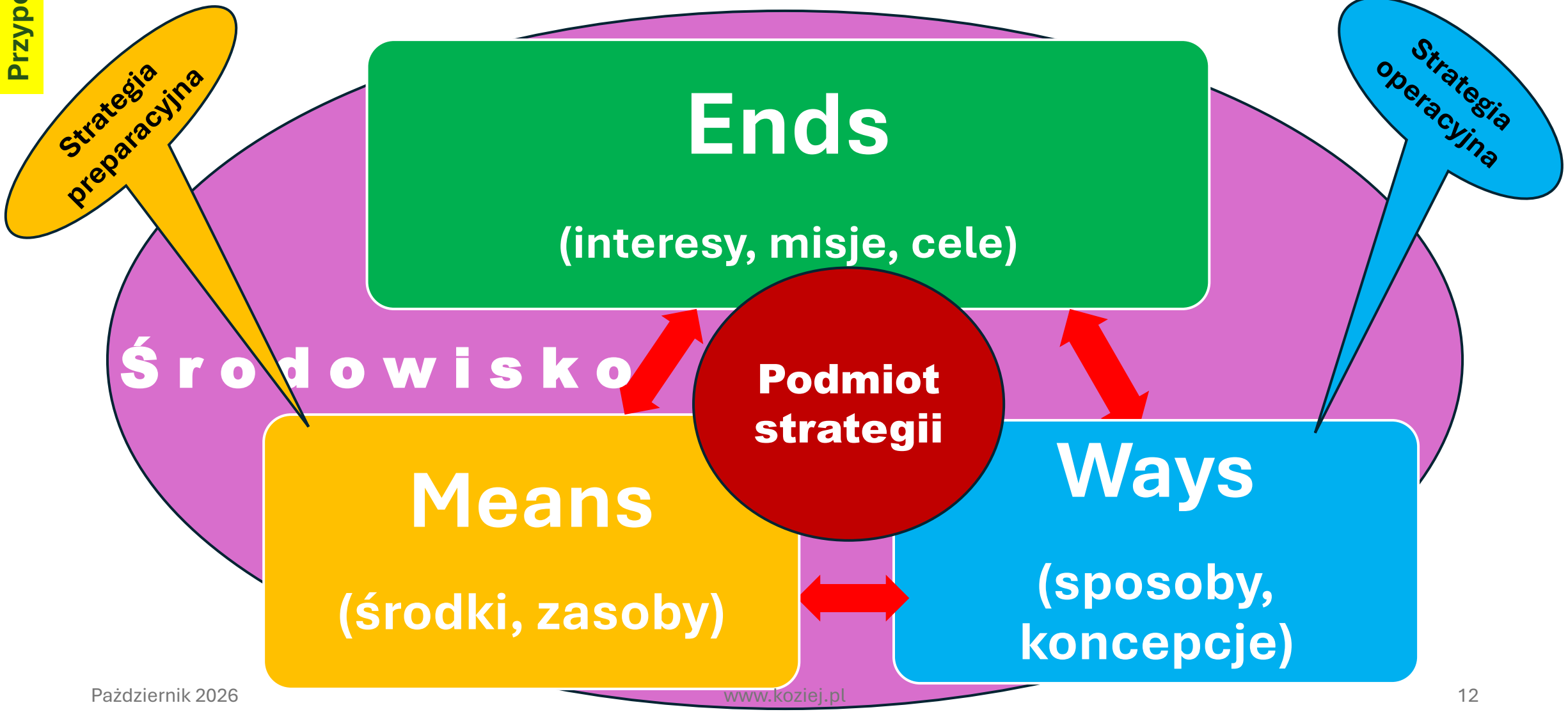
Strategia bezpieczeństwa to

teoria (nauka) **i** **praktyka (sztuka)**

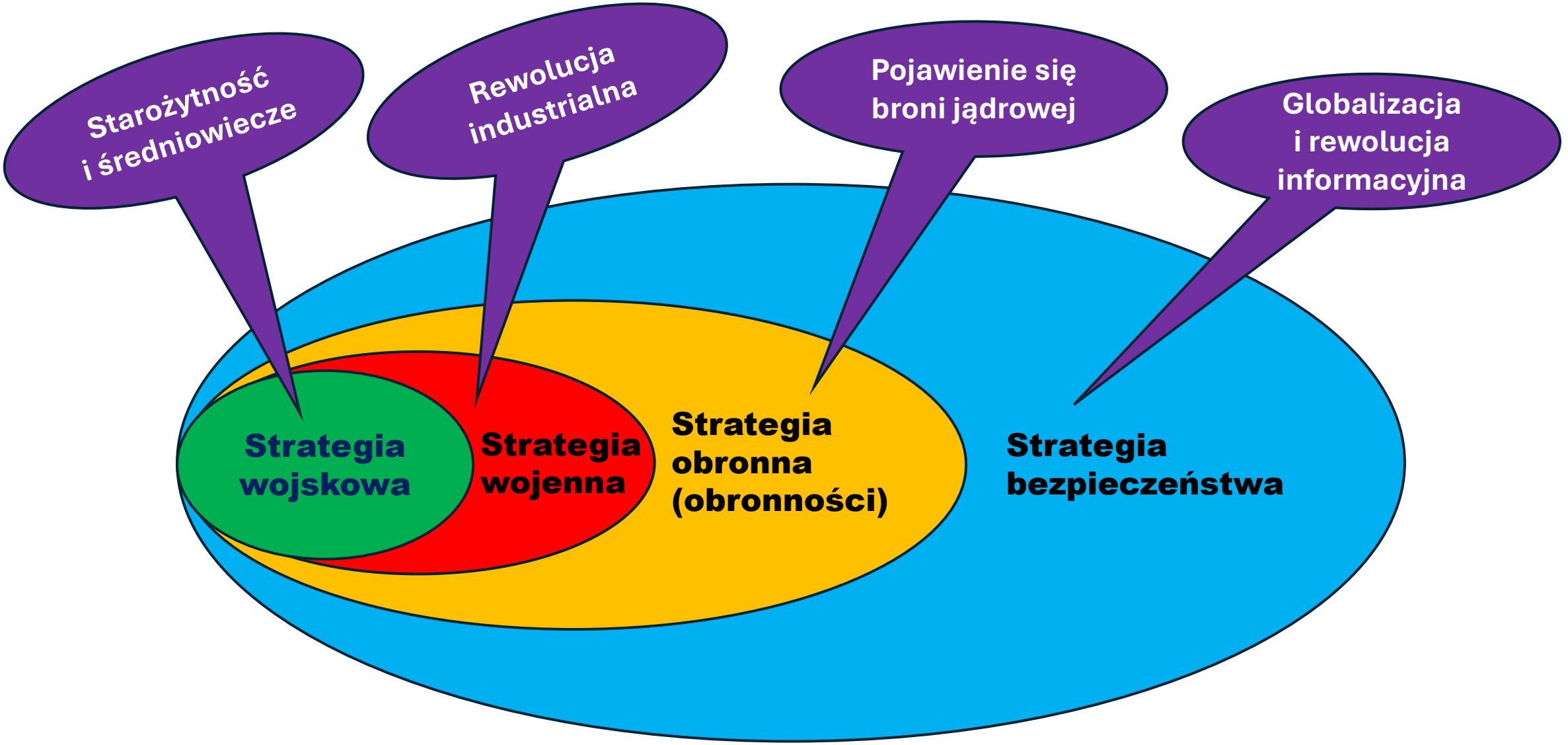
kierowania sprawami bezpieczeństwa danego podmiotu przez najwyższego (naczelnego) decydenta (indywidualnego lub zbiorowego), w tym zwłaszcza ustalania interesów (misji) i celów oraz sposobów (koncepcji) ich osiągania w perspektywicznym środowisku (warunkach) bezpieczeństwa i adekwatnego do nich przygotowania potrzebnych do tego zasobów (systemu bezpieczeństwa)

Przypomnienie

STRUKTURA strategii: interaktywny zbiór celów podmiotu, sposobów i środków w konkretnym środowisku

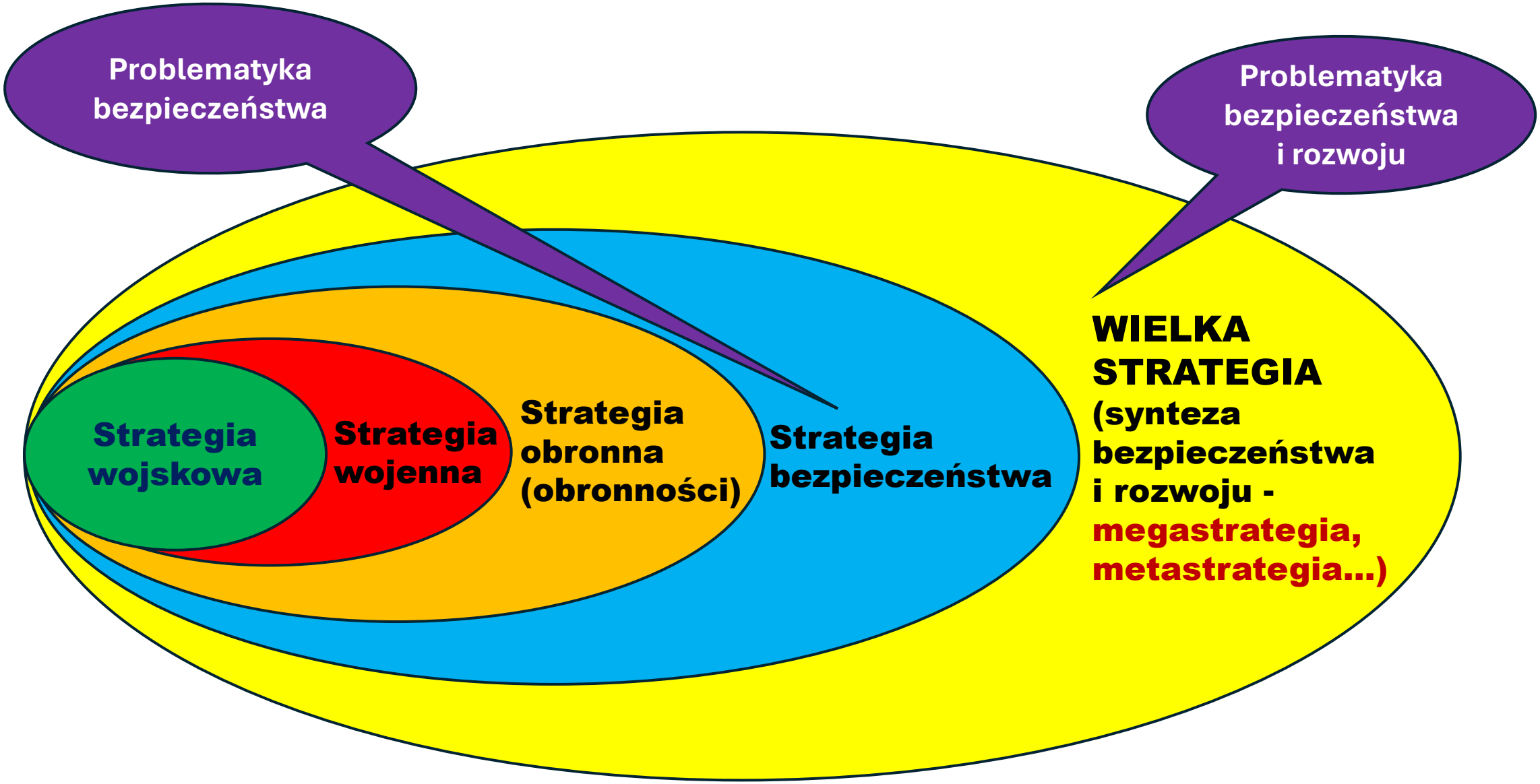
Ewolucja bezpieczeństwa na przykładzie strategii

Ewolucja strategii

- **Strategia wojskowa – sposób użycia sił zbrojnych jako całości dla celów wojny [od początku, strategia narodziła się jako strategia wojskowa]**
- **Strategia wojenna – sposób użycia wszelkich zasobów danego państwa (koalicji) dla celów wojny: jak wygrać wojnę? [od rewolucji industrialnej]**
- **Strategia obronna (obronności) – sposób użycia wszelkich zasobów państwa dla zapobiegania i rozstrzygania wojen i kryzysów polityczno-militarnych [od pojawienia się broni jądrowej, gdy wojna nuklearna byłaby samozagładą]**
- **Strategia bezpieczeństwa – sposób użycia wszelkich zasobów danego podmiotu dla zapobiegania i rozstrzygania różnorodnych, wszystkich możliwych konfliktów i kryzysów [militarnych i niemilitarnych]**

WIELKA STRATEGIA = bezpieczeństwo + rozwój

Miejsce Strategii Bezpieczeństwa Narodowego na „strategicznej mapie” państwa

PROJEKTOWANIE STRATEGII BEZPIECZEŃSTWA

jako jedno z podstawowych zadań kierowania/zarządzania bezpieczeństwem

Treść projektowania strategii
(w ramach SPBN)

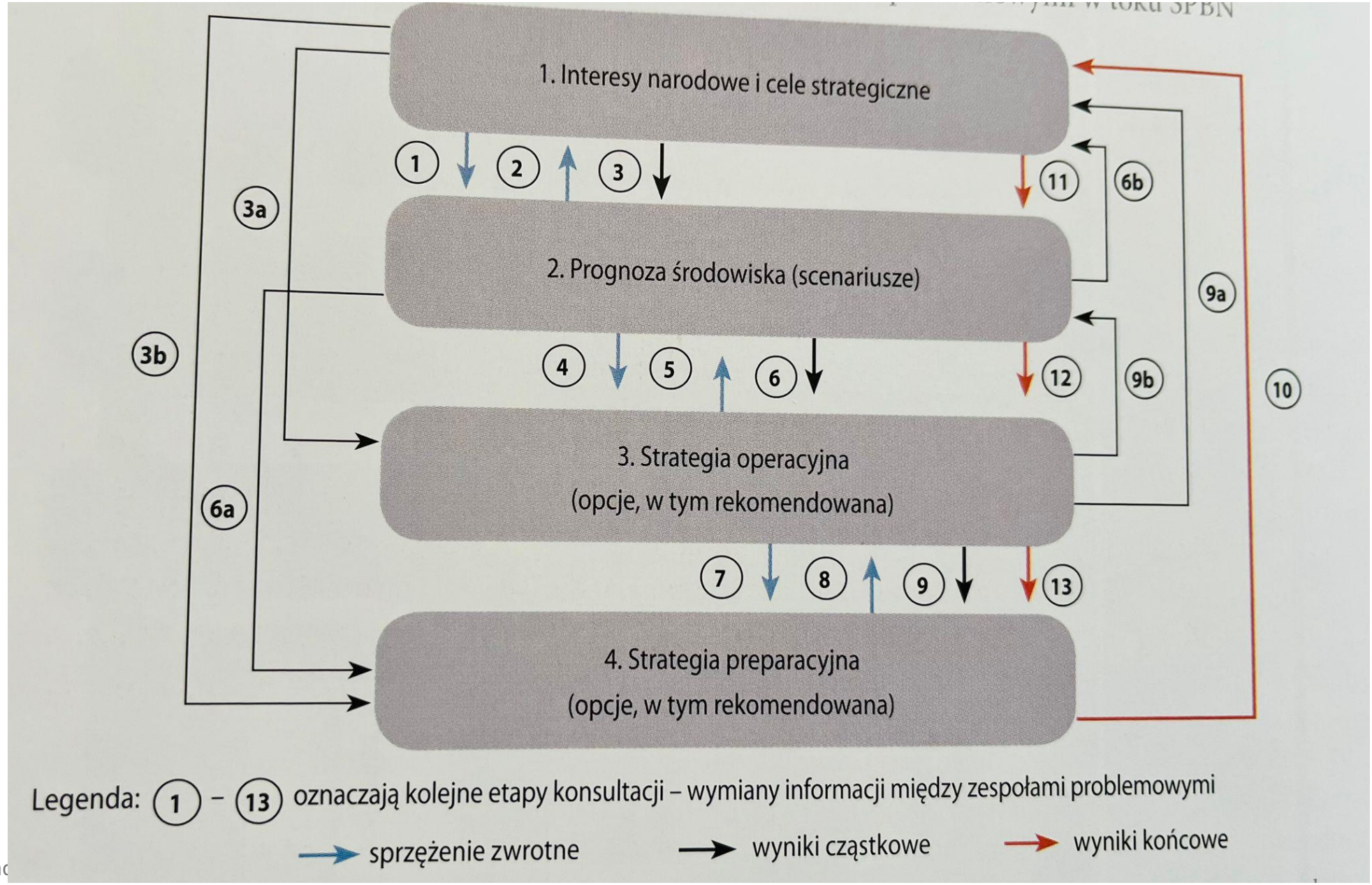
Diagnoza strategiczna państwa jako podmiotu bezpieczeństwa (jego potencjału i ambicji) dla zidentyfikowania jego interesów i celów strategicznych	**ENDS (interesy, cele)**
Analiza i prognoza strategiczna warunków (środowiska) bezpieczeństwa dla projektowania optymalnych sposobów (koncepcji operacyjnej) realizacji interesów i osiągania celów strategicznych w prognozowanych warunkach	**WAYS (sposoby działania, koncepcja operacyjna)**
Analiza strategiczna wymagań wynikających z koncepcji operacyjnej wobec potrzebnych zasobów (sił i środków) zorganizowanych w system bezpieczeństwa dla projektowania priorytetów jego przygotowania (transformacji) do realizacji zadań strategii operacyjnej	**MEANS (zasoby, system bezpieczeństwa, koncepcja preparacyjna)**

Cykl projektowania strategii

Seneka: Żeglarzu pamiętaj, że jeśli nie wiesz, do którego portu zmierzasz, wiatry pomyślne nigdy nie będą ci wiały

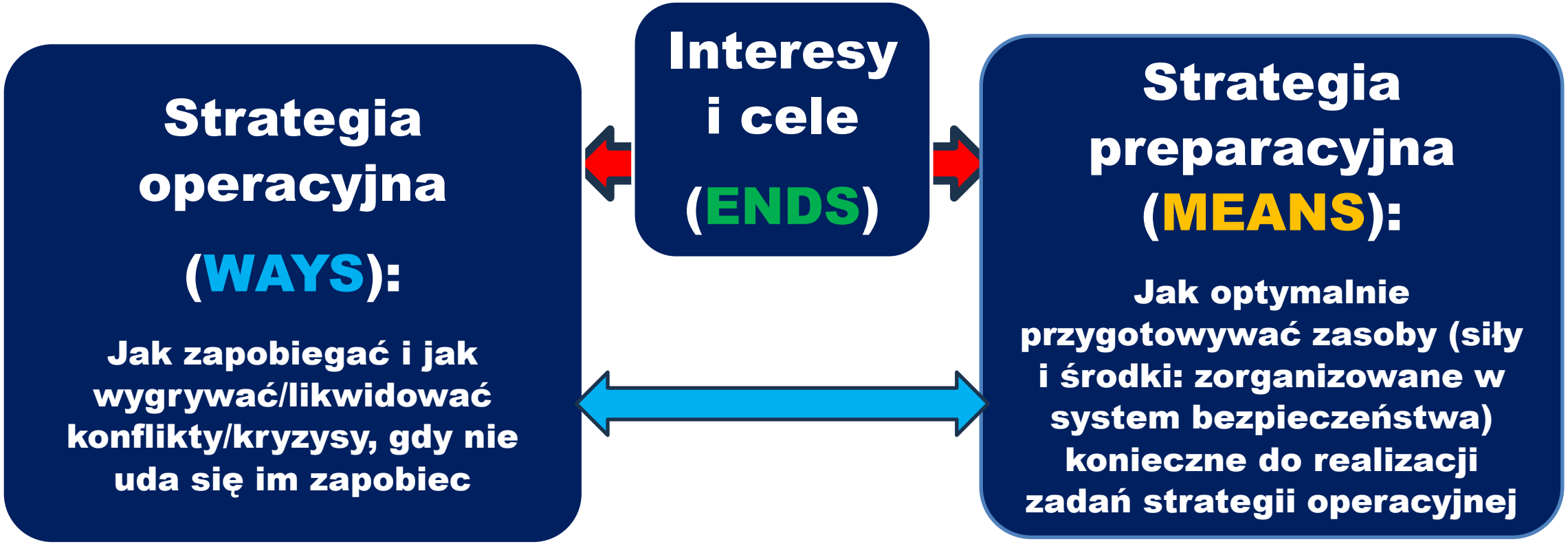
1. **DIAGNOZA PODMIOTU BEZPIECZEŃSTWA DLA IDENTYFIKACJI JEGO INTERESÓW I CELÓW STRATEGICZNYCH (kim jestem, czego chcę: *do którego portu chcę płynąć*?)**
2. **OCENA WARUNKÓW (ŚRODOWISKA) BEZPIECZEŃSTWA (co mi przeszkadza, a co pomaga w osiąganiu interesów i celów strategicznych: *które wiatry są mi przeciwne, a które pomyślne?*)**
3. **SFORMUŁOWANIE KONCEPCJI STRATEGII OPERACYJNEJ (określenie koncepcji mojego działania: *jak płynąć, aby wykorzystać maksymalnie wiatry pomyślne, a minimalizować przeciwne*?)**
4. **SFORMUŁOWANIE KONCEPCJI STRATEGII PREPARACYJNEJ (nakreślenie strategicznych priorytetów programu przygotowania sił i środków potrzebnych do realizacji strategii operacyjnej: *jaki okręt i załoga są potrzebne do wykonania takiego rejsu w takich warunkach i jak je do tego przygotować*?)**

Sieć sprzężeń zwrotnych w cyklu strategicznym (SPBN-2013)

Działy strategii bezpieczeństwa

Strategia bezpieczeństwa

DOKUMENTY WYKONAWCZE DO STRATEGII:

operacyjne i preparacyjne

Pełny cykl strategiczny

Zadania Prezydenta i Rady Ministrów w przygotowaniu strategii

Słabości polskiej praktyki strategicznej

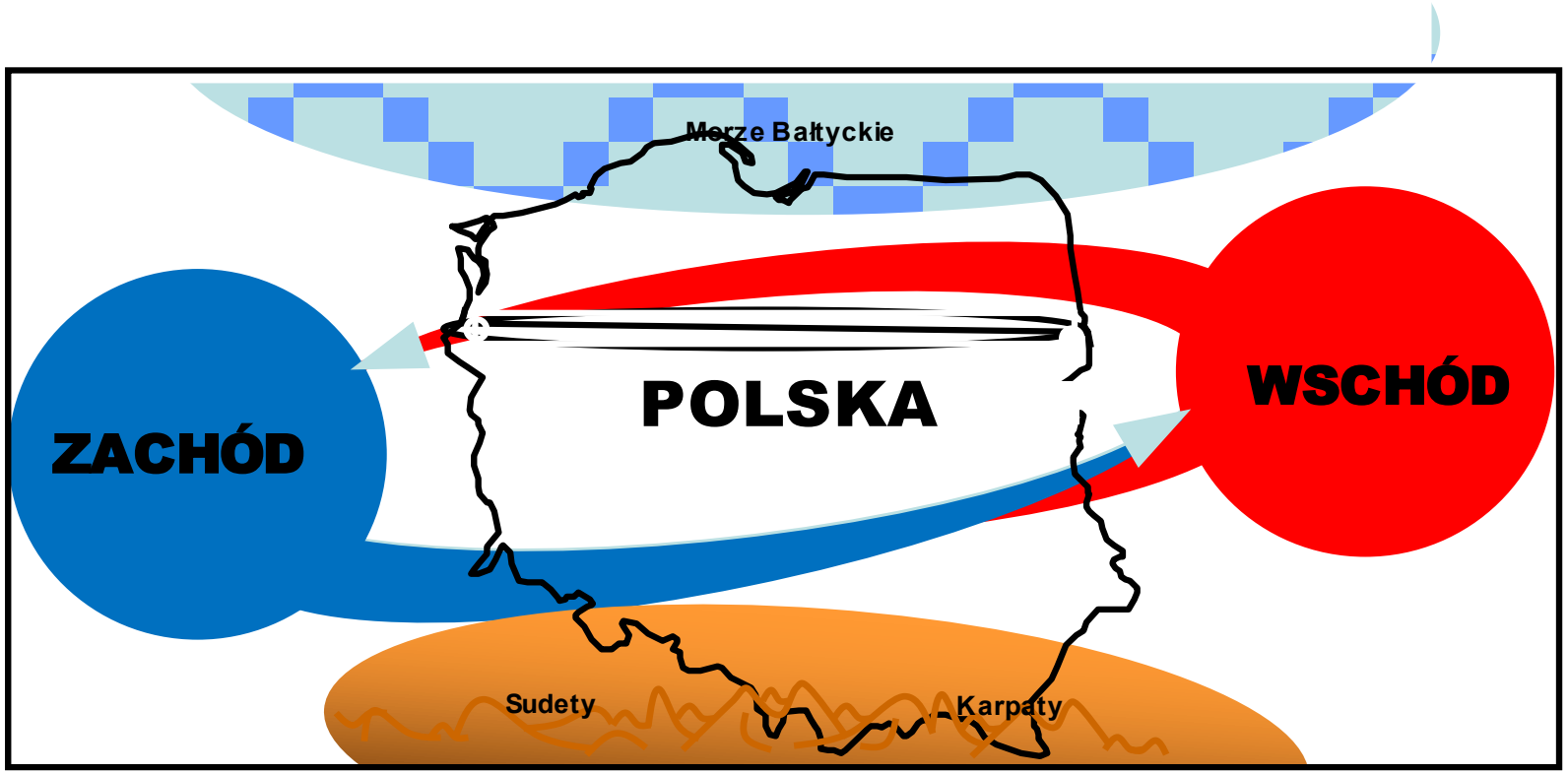
- **Zmarginalizowanie roli strategii w kierowaniu bezpieczeństwem narodowym (upolitycznienie spraw strategicznych, podporządkowanie woluntarystycznemu stylowi kierowania)**
- **Zubożenie treści strategii przez pominięcie kwestii strategii operacyjnej (WAYS) i ograniczenie się tylko do problemów strategii preparacyjnej(MEANS)**
- **W rezultacie Strategia z 2020 r. a także projekt Strategii z 2025 r. nie zawierają koncepcji strategii operacyjnej (są tylko jej elementy)**

Konkluzja

- **Konieczny jest powrót do całościowego i ponadpartyjnego podejścia do strategii, jej roli w kierowaniu bezpieczeństwem oraz pełnego cyklu jej projektowania (w ramach SPBN), wdrażania, realizowania, weryfikowania i (ewentualnego) nowelizowania**
- **Jest to warunkiem, by następne polskie strategie nie były już strategiami „zubożonymi”, uproszczonymi, jednowymiarowymi, jak strategia z 2020 r. i niestety z 2025 r.**

POLSKA JAKO STRATEGICZNY PODMIOT BEZPIECZEŃSYWA

Geostrategiczne położenie Polski

HISTORYCZNA EWOLUCJA POLSKIEJ STRATEGII

- Polska Piastów – obrona na Zachodzie swoboda na Wschodzie
- Polska Jagiellonów – mocarstwo, względna swoboda strategiczna
- Upadek i rozbiory – słabość władzy centralnej, potem naród bez państwa
- Polska międzywojenna – równy dystans między Berlinem i Moskwą
- Polska w UW – ubezwłasnowolnienie strategiczne
- Samodzielność strategiczna lat 90.
- Polska w NATO i UE
- Konieczność adaptacji strategicznej do warunków nowej, II, hybrydowej zimnej wojny

METODY DEFINIOWANIA INTERESÓW NARODOWYCH

Można wyróżnić trzy generalne metody identyfikacji interesów narodowych w dziedzinie bezpieczeństwa:

a) metodę agregacyjną, czyli syntezę konieczności, ambicji i możliwości wynikających z diagnozy państwa jako strategicznego podmiotu bezpieczeństwa,

b) metodę dezagregacyjną, czyli analizę z punktu widzenia bezpieczeństwa najbardziej generalnych interesów narodu (państwa) ujętych w Konstytucji (tzw. interesów konstytucyjnych),

c) metodę integracyjną – czyli integrację wniosków z obydwu metod.

OKREŚLANIE INTERESÓW NARODOWYCH W DZIEDZINIE BEZPIECZEŃSTWA

Analiza KONSTYTUCJI

art.. 5. Rzeczpospolita Polska:

- strzeże **niepodległości i nienaruszalności** swojego terytorium,
- zapewnia **wolności i prawa człowieka obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli**,
- strzeże **dziedzictwa narodowego**
- oraz zapewnia **ochronę środowiska**, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Strategiczna diagnoza państwa

- Tożsamość narodowa
- Miejsce Polski w systemie międzynarodowym
- Potencjał strategiczny (system bezpieczeństwa)
- Ambicje polityczno-strategiczne

Konstytucyjne interesy bezpieczeństwa

Strategiczne uwarunkowania interesów bezpieczeństwa

Integracja wniosków konstytucyjnych i strategicznych

Zintegrowane *(kostytucyjno-strategiczne)* interesy bezpieczeństwa narodowego RP

Potencjał strategiczny Polski

- **System ustrojowy: Konstytucja**
  - **Podział władzy wykonawczej – osłabienie sprawności kierowania, astrategiczność elit politycznych**
  - **Demokratyczne państwo prawne – słabości**
- **Potencjał społeczno-gospodarczy**
  - **Tożsamość historyczna: jedność i podziały**
  - **Kondycja gospodarki**
  - **Problemy demograficzne**
- **Pozycja i rola międzynarodowa:**
  - **Jako członek NATO/UE (budżet obronny(+), lider wschodniej flanki(?), hub wsparcia Ukrainy (+))**

ZASOBY STRATEGICZNE PAŃSTWA:
System bezpieczeństwa narodowego

